

BR 2023/72

Door de bomen het bos niet meer zien

Mr. A. Collignon, datum 06-10-2023

Datum	06-10-2023
Auteur	Mr. A. Collignon
JCDI	JCDI:ADS716835:1
Vakgebied(en)	Bouwrecht (V)

Vleermuizenonderzoek legt isolatie van huizen deels lam, Deze pad zorgt ervoor dat de bouw van een hele woonwijk meteen is stopgezet, en Bouwwereld laakt uitspraak stikstof: Nederland gaat 'op slot'. Dit zijn een paar krantenkoppen van de afgelopen periode naar aanleiding van bestuursrechtelijke geschillen. Het omgevingsrecht is boeiend omdat er (bijna) altijd sprake is van botsende belangen, maar het verenigen van alle belangen lijkt steeds moeizamer te gaan. Nimby is van alle tijden, maar viert nu hoogtijdagen, getuige een andere krantenkop: "Ze zijn voorstanders van windmolens. Maar toch niet zo dichtbij de Amsterdamse woonwijk IJburg."

Is er door de versnippering in (sectorale) regelgeving voldoende overzicht bij de wetgever? Is bijvoorbeeld bewust bij de vaststelling van de Europese Habitatrictlijn in 1992 bedacht dat tijdelijke stikstofdeposities van bouwprojecten individueel getoetst moeten gaan worden? Overzien we nu alle implicaties van de voorgestelde Europese verordening Natuurherstel die zorgt dat ook buiten de grenzen van de aangewezen Natura 2000-gebieden geen verslechtering van de staat van de natuur mag plaatsvinden? En kan er dan voldoende overzicht bij de burger worden verwacht, en acceptatie en inzichtelijkheid van de regels?

De Omgevingswet is een verdere stap van sectorale toetsing naar integrale afweging. De hiervoor genoemde voorbeelden vloeien echter voort uit Europese regels en veranderen dan ook niet in die wet.

Bovendien wordt een ander probleem niet met de Omgevingswet opgelost, namelijk de complexiteit van het omgevingsrecht. Grote professionele partijen kunnen hier hulp bij zoeken. Maar het omgevingsrecht raakt ook vaak de individuele burger die zijn weg moet zien te vinden in de, straks gebundelde, meer dan duizend pagina's aan wetteksten. Een voorbeeld. Iemand wil een boom op zijn terrein kappen. Kan degene dan uit de voeten met de regels? Artikel 11.111 e.v. van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) gaat over houtopstanden (p. 491 van de huidige geconsolideerde versie). Daar wordt verwezen naar 'bebouwingscontour houtkap' in het omgevingsplan om te weten of het Bal van toepassing is. Ook moet degene weten of er sprake is van 'erven of tuinen', wat niet is gedefinieerd en volgens de toelichting (wederom honderden pagina's) afhangt van de feitelijke omstandigheden. En dat zijn alleen nog maar enkele bepalingen over de vraag of de regels uit het Bal gelden, of dat toch het omgevingsplan van toepassing is. En dan moet de burger nog begrijpen dat er ook nog andere regels van toepassing kunnen zijn, zoals die met het oog op soortenbescherming.

Met dit korte voorbeeld wil ik duidelijk maken dat er ook bij ogenschijnlijk simpele handelingen wel erg veel wordt gevraagd van het lees- en doenvermogen van de burger. Goede betrouwbare voorlichting vanuit de overheid kan hier deels bij helpen. Maar individueel contact met de provincie of gemeente staat door de oplopende arbeidstekorten en de hoge werkbelasting van ambtenaren ook onder druk. De oplopende doorlooptijden van vergunningaanvragen zijn hier ook een voorbeeld van. Digitale tools kunnen een deel van die taak overnemen, maar die invoering leidt nu juist tot problemen en is niet betrouwbaar. De volgers van de

discussie over het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) weten hier alles van.

Acceptatie van de complexiteit van het omgevingsrecht behoort tot de realiteit. Maar laten we die complexiteit niet enkel als een gegeven zien, maar ook continu inzetten op verbeteringen zodat ook de burgers door de bomen het bos blijven zien.